

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

Any I.—TARRAGONA, 26 octubre de 1913.—Núm. 16.

Tornant de la Manifestació

Rápida

Encara ressonen aixardorosos els grans petaments de mans.

Catalunya, novament, ha dit a Espanya, i a tots els pobles lliures del món, que te plena consciència de lo que és, i que sab el camí per a redreçar-se.

Ans d'ahir, a Barcelona, en ocasió de la magna Assamblea de Catalunya, ho vá saber dir i fer de totes maneres.

Al Palau de la Generalitat, els homes representatius, versaven sobre la manera legal d'arrancar del Govern el projecte de llei de Mancomunitat. A dintre, tot era seny, mida i forma parlamentària.

A fora, nó a la Plaça de Sant Jaume simbolitzada en aquelles hores de deliberació, en la Catalunya rica i plena, sinó per Barcelona, per ciutats i viles, pel plà i per la montanya, per les serres i per les platjes de Catalunya, àdhuc a l'altra banda del Pirineu, i mes enllà de l'Atlàntic, caldejava l'ideal suprè de llibertat i victòria de Raça.

¡Oh, l'eloqüència dels mots, relligats de belles concepcions del pensament humà! ¡Quin gran misteri de llum la paraula! ¡Quin dó potencial de vida i salut la voluntat feta acció de bé i justícia!

Rés de lo més pregon i íntim và esclatar a la Manifestació, model de nacionalitat i de plenitud de drets. Rés de crits, rés de banderes, rés de cants. Aplaudiu!—van dir els organitzadors de la Manifestació.

Aplaudiu! I's và aplaudir sempre, cada moment, sense mai parar, freneticament. ¡Oh, també l'eloqüència de les mans quan petan entusiasmades! ¡Quina cosa hi passa de l'esperit a les mans, o del cor a les mans, o del cervell a les mans, o dels pulmons, o de la musculatura, que les mans son també signe d'enardiment, expressió forta de lo que's vol dir, i a voltes, fer!

Els petaments de mans d'ans d'ahir, que encara ressonen xardorosos a les nostres orelles, com els d'aquell 20 de Maig gloriós massa aviat oblidat, déien bé, amb la única eloqüència de les mans, que son fetes per a tot lo mes bell, mes bó i mes pur. Les mans que ans d'ahir petaven, déien als quatre vents que Catalunya vol la Mancomunitat Catalana. La vol per que és de justícia que'ls pobles tingan çò que ells demanen en raó.

Aquelles mateixes mans que ans d'ahir petaven a gloria, son bones per a fer-les petar a protesta.

I quan les mans peten a protesta tenen regust de cosa seca i amarga que vé voldríem que no arribés per la pau dels esperits i la prosperitat de la patria.

Encara ressonen xardorosos els grans petaments de mans...

Catalunya, ans d'ahir, vá crear un nou himne sense cants als llabis, encara que'ls dugués al pit. L'himne dels aplaudiments. I com tot himne, entranyava un símbol.

Els petaments de mans, quan canten a festa, tenen,—simbòlicament, es clar,—la gracia de sonar a bofetades contra els qui volen esclavitzar als pobles lliures.

* * *

El crit de Catalunya

«O ARA, O MAI!» han dit els digníssims Presidents de les quatre Diputacions Catalanes. O ARA, O MAI! ha respost el poble per boca de les seves més autoritzades representacions. I una vibració d'entusiasme frenètic, amb perfectíssima unanimitat, ha remogut les consciències, demostrant una vegada més que no

sols Catalunya ha arribat a la major edat, sino que es voler-la portar pels viaranys d'una justificada i santa rebeldia, contrariar la seva voluntat.

No es hora d'amenaçar, però si que es moment d'exigir amb solemnia i impertorbable energia. Es moment d'exigir el compliment de promeses reiterades, el respecte de la nostra voluntat, la consideració que mereix tot poble culte. Si la política d'Espanya fa molts anys gira a l'entorn de Catalunya, al punt que han arribat les coses, cal que la política espanyola es decideixi franca i llealment a anar d'acord amb Catalunya o contra Catalunya.

I a l'energia en l'exigir, cal que hi acompanyi i la presideixi la més gran serenitat en l'obrar. No devem oblidar que de l'actitut i de les resolucions que s'adoptin està pendent la futura sort de Catalunya. I son massa respectables els interessos que'ls nostres homes representatius tenen confiats, massa tremenda la responsabilitat que'ls alcança, per a que puguin obrar lleugerament i sense calcular les conseqüències dels seus actes.

Els Ajuntaments, les Diputacions, les corporacions i entitats de tota mena, el poble en massa, està disposat a seguir-los. Per la Mancomunitat! es el crit que'ns uneix a tots, la bandera que'ns guia en el llarc combat que venim sostenint, l'aspiració que ha vingut a juntar-nos com mai s'havia pogut concebir...

Que aquest crit, al retrunyir en les altes representacions de l'Estat, trobi el ressó que mereix una aspiració digna i noble, que el seu so, del seu so, com de la convicció. D'altra manera, perduda la confiança, destruït el respecte, desenganyada la multitud, ofès el poble, la bellíssima imatge de la Pau, deixaria de dirigir els seus esguards a n'aquesta terra, espill de pobles lleals i sensats.

* * *

Tarragona per la Mancomunitat

La reunió convocada pel President de la Diputació, nostre bon amic D. Josep Mestres, i que tingué lloc, conforme anunciarem, el passat diumenge, si gué un veritable èxit. L'Ajuntament, en primer terme i totes les corporacions i entitats tarragonines hi acudiren, com obeïnt a una sola veu i a una mateixa voluntat. I era veritablement hermós veure com homes de distintes idees, allunyats uns d'altres per diferències polítiques, parlaven un llenguatge idèntic que inspirava un desinteressat amor a Catalunya.

Fruit d'aquella reunió, eis detalls de la qual renunciem a ressenyar per haver-ho fet amb l'extensió deguda la premsa diària, foren els actes amb que Tarragona ha manifestat la seva adhesió a la Mancomunitat. I cal dir que poques vegades els acords s'han pres amb més corpredora unanimitat i més gran entusiasme.

Les Comissions de l'Ajuntament, de l'Orfeó Tarragoní, de l'Unió Nacionalista Republicana i demés associacions que amb les respectives banderes, sortiren el passat dijous cap a Barcelona, s'emportaren la voluntat plena de la nostra ciutat, cada dia més concient i cada dia també més catalana. Per això quan per primera vegada, hem vist lluir a les balconades del Palau Municipal l'ensenya barrada, els qui fa tants anys breguem per les reivindicacions de la nostra terra, hem sentit un goig intensíssim i no hem pogut estar-nos d'exclamar:

¡Tarragona està redimida! ¡Visca, doncs, la Mancomunitat i visca Catalunya!

* * *

Unió Catalanista

El passat diumenge a Barcelona, a les onze del matí, va quedar constituït el Consell anyal de l'Unió Catalanista, amb l'assistència de molts representants d'entitats i periòdics. Presidí el Dr. Martí i Julià, tenint als seus costats als individus de la Junta Permanent senyors Comas i Sorribas, Ballester, Colomer i Rodergas Calmell, secretari.

Llegida l'acta de la sessió anterior que és aprovada, el tresorer llegeix l'estat de comptes i com que en la llista de donatius per l'A. de Tarragona, mancaven 160 pessetes per a cubrir, el senyor Serra manifesta que ell les farà efectives, agraint-li el president aquest donatiu, en nom del Consell.

Es dona compte, seguidament de les propostes d'ingrés, les qual són acceptades, essent aquestes les següents:

Associacions.—Joventut Catalanista, Barcelona; Casal Nacionalista Marinenc, Barcelona; Unió Nacionalista Republicana, Tarragona; Centre Nacionalista Republicà, Bellcaire.

Individuals.—En Daniel Girona i Llagostera, N'Enric Martí Giol i En Jaume Fonolleda i Serra.

Abans de procedir-se a l'elecció de càrrecs, el Dr. Martí explica'ls treballs fets per la ponència nomenada per a reformar els estatuts de l'Unió amb arranament a lo acordat a l'Assamblea de Tarragona. Diu que la ponència composta de representants de l'U. F. N. R. entitats culturals, dreta catalanista, i ponència formada pels senyors Martí i Julià, Enric Vila i Guàrdia i Verdguer encarregada de fer la reforma, no poguent-se portar a cap a causa de la resistència que oposava el representant de l'Unió Federal a que fossin ingressades a l'Unió les societats polítiques, atenet-se al discurs d'En Corominas a l'Assamblea. El Dr. Martí consigna els fets i detalls de les reunions celebrades, sense censurar, ni recriminar cap actitut.

El senyor Folguera creu que l'Unió deu seguir amb l'orientació de l'Assamblea, demanant l'opinió de les entitats culturals per a fer l'obra social acordada. El senyor Puig i Sais abunda en el mateix criteri. El senyor Manen creu que's te de deixar en llibertat d'acció a l'Unió. Sobre si poden anular-se els acords de l'Assamblea de Tarragona, s'entaula llarga discussió, en la que intervenen els senyors Comas i Sorribas, Folguera, Sansalvador, Plá, Cullí i Verdguer, Casals i altres. S'accorda renusar la sessió a la tarde deixant pendent la discussió a la una de la tarde.

Son les quatre quan el Consell reprèn les seves tasques. Presideix també'l Dr. Martí i Julià. Immediatament de represa la sessió, es dona lectura a la següent proposició:

«El Consell de Representants de l'Unió Catalanista, després d'oïdes les explicacions del seu president sobre les gestions de la Junta Permanent per a l'execució dels acords de l'Assamblea de Tarragona, pren els següents acords:

Primer. Donar un vot de gracies a la Junta Permanent i especialment a la seva presidència, pels treballs realitzats fins ara per a fer efectius els acords de l'Assamblea de Tarragona.

Segon. Declarar que, malgrat no haver correspost a la magnimitat de «Unió Catalanista» la major part dels elements externs a la mateixa, col·lectius i individuals, que varen concórrer a dita Assamblea i que, per la virtualitat dels acords en ella votats, restaren compromeses a ingressar en son sí, la «Unió Catalanista», no obstant, declara estimar com a deure seu l'acceptar la orientació en dita Assamblea assenyalada, donant capdal preferència a les accions social i cultural de caràcter catalanesc, per a seguir cercant l'agermanament de totes les

forces polítiques i no polítiques de nostra terra sota una direcció que pot fer-les més fecundes de lo que ho resulten en l'actualitat.

Tercer. Autoritzar a la Junta Permanent de l'«Unió» per a que's dirigeixi rectament a totes les entitats culturals i socials de caràcter catalanesc, i en general a les que estimi convenient, sollicitant la seva cooperació per a aconseguir lo més aviat possible l'acoblament de totes les forces catalanes amb el fi de poguer realitzar els nobilíssims propòsits patriòtics proclamats en l'Assamblea de Tarragona.

Quart. Subjectar entretant a una comissió especial l'estudi de la Reforma dels Estatus de l'«Unió» per a acomodar-los a la nova orientació indicada, qual comissió serà nomenada per la Junta Permanent quan ho estimi oportú, comptat o no amb la cooperació d'entitats i persones externes a l'«Unió Catalanista». — M. Folguera i Durán.»

La proposició és aprovada per unanimitat i sense discussió de cap mena.

Seguidament va a procedir-se a l'elecció dels individus que tenen de formar la Junta Permanent.

El Dr. Martí i Julià, abans de procedir-se a la votació, diu als reunits que té necessitat de fer algunes declaracions. Manifesta que alguns amics han volgut portar-lo novament a la presidència de la Unió. Creu el Dr. Martí que aquest lloc és de treball i responsabilitat i és per això, que si es creu que ell té de sacrificar-se novament està disposat a acceptar el càrrec si se li dona. Ara bé, diu: jo no vull enganyar a ningú. Sapiguen els que'm votin que si surto elegit, jo continuaré la meua propaganda radicalment catalanista, però també obrerista en tota sa puresa.

Les manifestacions de l'il·lustre president de l'Unió Catalanista són rebudes amb mostres de gran assentiment.

Després se procedeix a l'elecció dels que deuen formar la Junta Permanent. L'escruti dona el següent resultat:

President, Dr. Martí i Julià.

Vice-president don Daniel Girona.

Tresorer: don Josep Serra.

Vocals: don Josep Rodergas, don Bernabé Martí, don Antoni Veciana.

Secretari: don X. Casas Briz.

El Dr. Martí, però a demanda dels presents promet ocupar el càrrec pel qual ha estat designant.

El Dr. Martí agraeix la seva elecció i promet, com fins ara, fer-ho lo millor que pugui.

Es llegeix la relació dels actes als quals ha pres part l'Unió Catalanista.

El Dr. Martí, seguidament, fa les següents manifestacions:

Que s'acordi fer constar en acta el sentiment de l'Unió, per la mort dels patricis Romaní i Puigden-golas, Andreu Pons i Santacreu, Ildefons Suñol i Lluís B. Nadal, als quals dedica un sentit record. S'aprova.

Que's felicitati a nostre estimat company N'Antoni Rovira i Virgili, per la publicació de la seva «Historia dels Moviments Nacionalistes», encoratjant-lo a seguir endavant en sa profitosa tasca. S'acorda.

Que la Junta Permanent ha fet treballs de col·laboració amb el Centre Nacionalista de Balaguer, per a commemorar la caiguda d'aquella població a les tropes castellanes i que si s'ha ajornat aquella commemoració no és pas per culpa de la Permanent.

Que'l Pi de les Tres Branques està malalt, amb tot i els esforços realitzats per la Permanent per a evitar-ho.

Que la Permanent se preocuparà de reunir a aquelles persones que cregui convenient per a solemnitzar el segon centenari del 1714.

Que la Permanent se vegé obligada a demanar explicacions a «La Sembrà» de Terrassa, per haver combatut la candidatura del senyor Folguera i Durán en les darreres eleccions provincials, i davant de que les explicacions no foren satisfactòries, se separà al susdit periòdic de les llistes d'entitats adherides a l'Unió.

Que creu que l'Unió Catalanista hauria de fer constar la seva més ferma protesta contra la guerra que al Marroc sosté l'Estat espanyol ja que ha estat sempre sentiment dels nacionalistes el sentiment pacifista. S'acorda.

Que'l dia 24 es dongui un sopar als senyors Vi-diella de Reus, Macià de les Borjas i Cabeceràn de Balaguer, que són de l'Unió Catalanista, els uns i assistiren a l'Assamblea de Tarragona's altres, amb motiu de trobar-se a Barcelona per l'Assamblea Magna de les Mancomunitats, a que aquest obsequi es tribuï també als senyors Folguera i Durán, Suñol (A.) i Sansalvador que quan eren diputats provincials firmaren la proposició originaria del projecte qual aprovació avui es demana a les Corts. Creu el Dr. Martí que si amb motiu de les festes que's celebrin el dia 24 s'organitza alguna manifestació, l'Unió deu concorre-hi, ja que's tracta d'un acte d'afirmació catalana, encara que no absolutament nacionalista. Ara bé: opina'l Dr. Martí que si bé deu assistir l'Unió a la manifestació, deu assistir-hi sense bandera, per tractar-se d'un acte exclusivament polític. S'acorda de conformitat amb lo proposat, quedant encarregats els senyors Serra i Colomer d'organitzar el sopar.

Seguidament s'aproven dugues proposicions encaminades a organitzar l'acció de propaganda de l'Unió Catalanista, se entera'l Consell, amb gust, d'una salutació de la Joventut «Els néts dels Almogavars» i s'aixeca la sessió a quarts de set de la tarde.

* * *

L'Orfeó tarragoní jutjat per Mn. M. Rué

Llegim en la Revista musical *Scherzando*, de Girona, un notable article degut a la ploma del distingit compositor i crític Mn. Miguel Rué, parlant del Concert que'l nostre Orfeó tarragoní donà en el Saló de Sesió de l'Ajuntament en ocasió de la vetllada necrològica en honor d'en Saavedra.

No hem pogut sofrir la temptació de deixar-lo sens reproduir en les nostres planes, car, deixant a una banda el judici crític, es un gran elogi a la nostre primera associació artística cultural de no poc valor, per quan es fet per una persona agena a l'Orfeó, quals mereixements ningú podrà regatejar.

«Ens plau en aquest quart i últim donar qualques notes sobre una audició de música de concert al que tinguérem la sort d'assistir en el sumptuós saló de sessions del Palau Municipal de Tarragona, i fou donat per l'«Orfeó Tarragoní» el dia 24 d'aquest mateix més de setembre, organitzat per a obsequiar a les comissions municipals de quatre ciutats catalanes que concorregueren a l'acte de col·locar la primera pedra del monument que en dita ciutat s'aixeca en honor del preclar fill de la mateixa N'Eduard Saavedra i Moragas. Representaren a Girona els regidors senyor Montsalvatje i Amich.

Es l'«Orfeó Tarragoní» una entitat musical de rescenta fundació i se troba a un grau de altura tal que ha pogut presentar-se brillantment a donar prova de sa vitalitat al Palau de la Música Catalana i a Madrid, sens comptar altres importants poblacions, de modo que s'ha conquerit, segons molts, el títol de segon Orfeó de Catalunya.

Son director es l'intel·ligent i actiu compositor musical Josep Gols, molt conegut per ses obres d'un tecnicisme acurat i d'una concepció i inspiració tota fresca i joliva. Té'l senyor Gols una direcció serena, certera i més reposada que la d'altres directors d'orfeó, que's menegen més mogudament. Amb tot els seus orfeonistes li entenen perfectament ses indicacions i en treu d'ells tots els detalls d'execució desitjats. Distingeix a l'entitat de que parlem, el posseir un conjunt ben equilibrat. No sols es remarcable la corda de veus blanques, que compta amb una munió d'unes 80 veus de senyorettes; que varen fer enveja'l senyor Millet al sentir l'homogeneïtat i valentia amb que emittien son cant, sinó que també se fa admirar en ses cordes de tenors primers i baixos.

El nombre total d'orfeonistes fluctua entre'l de 175 a 180.

El programa se composava sols de cinc obres, quatre de les quals eren de gran volada. No se'n posà més perquè's tingué de donar a continuació de la vetllada necrològica.

El cant o «Himne a la Senyera» de Gols es ardid i enternidor, potent i fresquívol com a composició de tal mestre. Sa execució predisposà agradosa-ment als que no coneixien a dit Orfeó. Seguí «En l'enterro d'un nin», obra den Pérez, d'una delicadesa extremada, que fou dit amb «vero amore». Després se cantà amb la deguda expressió i valentia «Sota de l'Olm» de Morera ben conegut de tot català. L'«Al-luyà» de Haendel entusiasma als oients, si bé hi

hauriem vulgut un orga o orquesta en lloc d'armonium acompanyant; però allí no's disposava de més. Es aquesta una obra que posa patent de valua d'un chor ben format i dit «Orfeó» el digué segur i brillantment. Posà fi al concert, el «Credo» del Papa Marcel que cantà enternidor i potentment fins a arrebatar en son «Amen» final que'l portà ample i vigorós el mestre Gols, seguint escrupolosament els detalls de partitura i diferentment del que'ns tenien acostumats els mestres Millet i mossèn García, als qui els hi hem sentit cantar nombroses vegades.

Faig notar aquest detall per quan creiem que l'interpretació que li donà'l mestre, Gols es la més apropiada per un acte litúrgic, i la que li donen els altres dos nomenats mestres es més apropiada per concert.

«Quina es la millor? La de Gols ens feia penetrar més el sentit dels variats contrapunts, o més ben dit, les variades repeses del motiu final, que s'anava passejant de corda en corda deixant-nos afermats estàticament en nostres setis: les dels altres dos mestres no permeten que un quedi assentat, sinó que atreuen, redressant a quiscú de son setial fins a trovar-se peu dret i mà contra mà esclatantes les dos en forts picaments.

Per això dic que Gols dirigí'l «Credo» litúrgicament; els altres el dirigeixen més profanament, si es permet l'expressió, fent de dit «Credo» un «Credo» de concert.

Era de sentir com les típles primeras abraonaren uns «si» bemols com unes cases, que's diu. D'entre les contrals n'hi havia una o dues que valien per sis o vuit quiscuna.

Dosprés dels forts picaments, el regidor tarragoní senyor Montes felicità a l'Orfeó en nom de la Corporació municipal i Comissions, i quiscú de nosaltres estrenyem les mans del senyor Gols efusivament.

Abans de desllojar el lloc ens donaren encara altra peça musical per última ofrena, que, encar que magnífica en sí, i ben cantada, jo no vaig creure encertada després del colós del «Credo» de Palestrina.

El concert resultà una «festassa» i jo'm complac en felicitar de nou al director i orfeonistes des de les planes d'«Scherzando...» saludant en dit «Orfeó Tarragoní» a altra glòria ben catalana o de nostra amada terra.

MIGUEL RUÉ, PVRE.»

* * *

El sentir del poble

Els qui pels nostres habituals quefers o per nostre amor desinteressat per a tothom ens veiem precissats a barrejar-nos i a fer vida comú amb la veritable gent del poble, som els qui més podem vantarnos de poguer dir que coneixem a la perfecció els batecs del cor d'aquest poble, que de tants i tants sigles brega per la seva emancipació social, amb mires amicals amb tots els seus companys de l'humanitat.

En Maragall, el cantor per excelencia i amic filial d'aquest tros de terreny que tantes proves té donades de llur amor a tota obra progressiva, ja va deixar escrit amb sa ploma d'or: «L'ànima catalana es Llibertat.» En Pi i Margall, l'home clarividet i just en tots els seus actes, durant mes de mitj segle no va fer altra cosa que predicar, amb la paraula i amb l'exemple, que la Llibertat dels pobles és el primer esgraó per a la consecució de qualque intent de moderació en el règim de la vida dels propis pobles. El doctor Robert, acimatat a Catalunya, no va deixar un sol moment de fer us de la seva eloqüència i fogositat per a combatre a tots quants amb llurs intemperancies malparlaven, ferint agraviosament el cor de Catalunya i de tots quants portem nostres venes amarades de la sang dels nostres gloriosos i benemèrits avant-passats. I tants i tants altres ne trobem, tot fullejant les planes de l'Historia d'aquesta terra, que han dedicat tota la seva vida, sacrifican-se quan ha sigut l'hora, en la defensa del mes sagrat dels drets de l'home i dels pobles; per la Llibertat!

El cor del poble català actual, fent honor a antiga i respectable tradició, es lliberal de soca-arrel. No hi vol dir res que alguna vegada hagi pogut semblar que en actes de relativa importància no hagi deixat traslluir el sentiment del seu cor. A voltes alguns dels homes cap-devaners hauràn pogut estar influenciats per petiteses potser, i hauràn transigit un dia per a poder aixecar el cap amb mes braó a l'endemà.

Ens trobem altra vegada en època que podríem dirne de prova. Unes el·leccions,—i amb mes motiu

quan son com les pròximes, municipals, que extranyen la vida econòmica de cada població,—son les que fan reflectir el sentiment col·lectiu quan els electors estan ben compenetrats dels seus devers sagrats de ciutadà. El vot es l'arma mes poderosa amb que les lleis autoritzen a l'home per a fer efectives llurs protestes i per a manifestar els seus ideals encarnats en els candidats.

Es necessari, doncs, que cada ciutadà, avans de dipositar la papeleta a l'urna electoral, vegi que l'home aquí elegeix sigui el qui veritablement porta el seu cor assadollat d'aquests ideals de llibertat que ens llegaren els nostres avant-passats i que avui en dia porten l'aureola de la renovació.

El veritable poble té la paraula i esperem que no ens deixarà mentir a l'afirmar per endavant que'ls qui han d'ésser triomfants son els qui encarnin la llibertat.

* * *

Electoral

Sembla que definitivament queden plantejats els termes en que's desenrotllarà la lluita en aquesta ciutat en les properes eleccions municipals, i es casi segur que avui quedarán designats els candidats de les respectives fraccions polítiques.

Hi haurà dues candidatures caciquistes: la dels elements anselmistes, regionalistes i carlistes que volen abrogarse la representació de l'extingida i enterrada *Popular*, i la dels elements conservadors secundants francament, sinó en apariència, en realitat, pels ultra-reaccionaris de la Defensa Social. Es per aquest motiu que'l *diario católico La Cruz*, no ha volgut en la present ocasió adherirse a la migradíssima reunió d'entitats més nominal que efectives que han determinat sostenir a ultrança la denominació *popular*.

Contra d'aquestes candidatures lluitarà l'opinió republicana de Tarragona, sinó agermada, intel·ligent, en tots els seus diversos matissos. I cal fer-ho constar per honra seva: aquesta opinió republicana, ha començat donant una mostra de moralitat i de dignitat que ha produït excelent efecte. Ha renunciat a pendre part en la lluita pel Districte tercer, o sia'l de l'Escorxador, on, com se sap, s'exerceix sempre la més escandalosa compra de vots i guanya'l qui està disposat a llençar mes diners. Ha deixat que aquest lloc se'l disputin els *soi disant* populars i'ls conservadors, la gent de l'orde, de les sagrades creencies, de la moralitat i de l'honradesa política.

Després del fracàs, l'insult.

Comentàvem el passat diumenge la desgraciadíssima conferència amb que inutilment volgué revifar-se l'extingit caliu del moviment popular i féiam notar que havia constituït un fracàs d'oratoria, d'idealitat i de públic. Així ho ha regonegut tothom, inclús els mateixos correligionaris i amics incondicionals del conferenciant, qui amb noblesa i sinceritat que l'honra, qui amb mostres de mal humor ben poc ciutadanes.

Però lo que ningú esperava es que'l propi conferenciant en un auto-bombo o *comentari* que ha publicat en son personal orgue en la premsa, volgués fer la pau amb l'opinió tarragonina, parlant de que anava a afrontar la fredor del públic, i les conseqüències poc falagueres d'un acte d'incultura, si no fàcil, ben possible en les actuals circumstancies!

Qui ha escrit això, ni es fill de Tarragona, ni pot portar aquí'ls suficients anys de residència o les condicions imprescindibles de consideració i cortesia per a merèixer l'honros titol de ciutadà tarragoní. Es, tot lo més, un ambiciós vulgar que al veure per terra'ls seus plans maquiavèlics, se desfà en impropis contra'l mateix poble que pretenia explotar.

Parlar aquí de la possibilitat d'un acte d'incultura, amb motiu d'una conferència, d'un miting, de qualsevol manifestació pública, anc que sia en període electoral, es duptar de l'educació dels qui hem tingut la sort de nàixer a Tarragona i dels qui, fills d'altres indrets, han vingut a conviure amb nosaltres amb plena satisfacció de tots.

Nosaltres no protestem de l'insult; seria fer massa honor a qui ha tingut l'atreuiment d'estampar-lo. Ne

tenim prou amb senyalar-lo i posar-lo a la consideració de l'opinió pública, per a que li pagui l'afrent d'una manera merescuda.

I era per això que volia ésser poeta i cantar un poema a les belleses de Tarragona!

Hi hà, i cada día s'accentúa més, una veritable irritació contra'ls qui han bastit aquesta caricatura ridícula del que fou gloriós moviment popular, i pretenen agavellar el nom i la representació de Tarragona en les properes eleccions. Sols així's comprèn que tinguin probabilitats d'èxit alguns candidats conservadors... *u lo que sea*, que en altres circumstancies no haurien arreplegat mitja dotzena de vots.

Primer la conferència *magna* i després la no monys *magna* reunió d'entitats, presidida pel butxí de la Popular, l'Alcalde de Romanones en Robert Guasch, han indignat a tothom. L'opinió pública, sempre desconfiada de l'actitut de certs elements que ahir tingueren l'habilitat de sumarse a les aspiracions generals, veu avui ben clar que aquella gent mai ha procedit amb sinceritat i noblesa, i que no té altre propòsit que entronitzar un caciquisme tan o més odiós que'ls altres que hem patit.

La Comissió nominadora de la pseudocandidatura popular prega als veïns que se li facin indicacions per a la designació de candidats. Així ho hem vist en uns solts publicats en els diaris locals.

Es extrany que la Comissió's preocupi d'això quan ja tothom sap qui son els candidats. Ademés als qui s'han prestat a desempenyar el desairat paper de comissionats, els deu constar que si'ls candidats que designin no són del gust del càsic màxim, serán substituïts sense necessitat de consultar a ningú.

Recordís lo succeït ara fa dos ianys amb el fresquíssim Robert Guasch al Districte segon, que birlà'l lloc de l'obrer Josep Melendres.

Noves

Oficines electorals de Conjunció R. S.

- Han quedat obertes en els següents llocs:
- Unió Nacionalista Republicana, carrer de Mendez Nuñez.
- Centre Federal, Plaça de la Font.
- Agrupació Socialista, Societat Cooperativa La Aurora, Rambla de Castelar.

Com podem veure'ls nostres lectors en la ressenya del Concell general de l'Unió Catalanista que en altre lloc publiquem, ha sigut el legit Vocal de la Jnnta Permanent el nostre benivolgut i distingit amic en Bernabé Martí i Bofarull.

Aquesta distinció no per merescuda menys important, honra a l'amic Martí i'ns omple de goig a tots els tarragonins que ni un moment ens hem separat de les rengleres de la primera entitat patriòtica de Catalunya. Ella, per si sola, es garantia de l'alta consideració que mereix la fermesa de conviccions catalanistes.

La més cordial enhorabona al bon company en Bernabé Martí, al qui agraim els sincers oferiments que en son nou càrrec ha tingut l'atenció de fer-nos en amable carta.

Se'ns suplica una petita rectificació a un solt publicat en el darrer número.

Per circumstancies inesperades se vegè aplaçada la visita de l'Alcalde i Comissió d'aigües al Centre Industrial fins que aquesta entitat, considerant passada l'oportunitat, va creure que no hi havia lloc a fer-la i així ho manifestá en carta dirigida al mateix Alcalde.

Consti així.

Nostre bon amic el ferm esperantista en Josep Vidal i Ras, ens ha entregat una detallada ressenya de l'Assamblea provincial esperantista celebrada darrerament a Reus, amb motiu de les fires i festes que ha celebrat la veïna ciutat.

La manca d'espai ens priva el publicar les quartil·les que l'amic Vidal ha tingut la atenció d'enviarnos, lo que sentim vivament per tractar-se d'un treball digne d'ésser conegut pels nostres llegidors.

Que'ns perdoni el Sr. Vidal per aquesta vegada, ja qu'ell sab prou be que les nostres columnes han estat tant a la seva disposició com a la del grupo esperantista i de quants s'interessen per la cultura del poble.

Com siga que hem rebut alguna tarjeta postal del interior de la població, franquejada amb deu cèntims, i a nosaltres ens dol el veure com se gasten els cèntims en và, recordem a tots els nostres llegidors que les tarjes postals que hagin de circular per l'interior de les poblacions, amb cinc cèntims de franqueig n'hi ha suficient.

Es un petit estalvi que'ls qui tenen la costum d'enviar-se'n sovint no deixaràn de tenir en compte pel petit o gros benefici que'ls hi pot produir.

El passat dilluns tinguerem el desconsol d'acompanyar a sa darrera estada al nostre bondadós amic, l'honorable i ferm republicà D. Josep Andreu i Calvet, mort el dia abans a conseqüència de penosa malaltia.

Era'l Sr. Andreu persona que comptava amb les simpaties de tothom, i tant en el comerç, com en la política, com en las relacions particulars s'havia guanyat un nom i una reputació.

A la seva distinguida familia fem present el nostre més sentit pèsam per tan irreparable pèrdua.

Llibres rebuts

«Curs pràctic de la llengua Esperanto» per en Frederic Pujolá. Segona edició.—Volúm 134 de la Biblioteca popular «L'Avenç.»

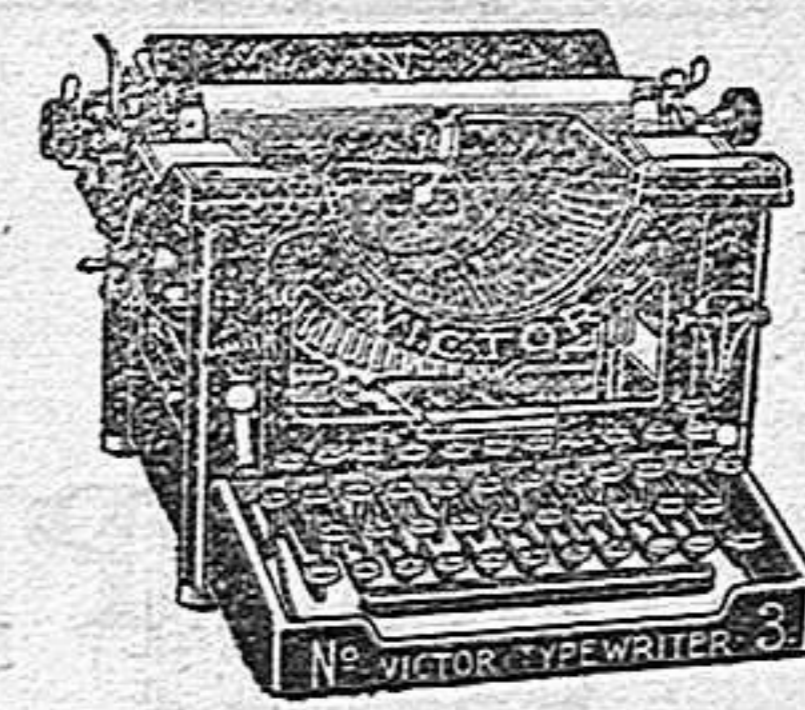
En Frederic Pujolá i Vallés es un verdader santó de l'idioma internacional Esperanto dintre la terra catalana. Pocs com ell han sapigut portar a la pràctica el seu gran entusiasme per aquest idioma inventat pel savi polac el Dr. Zamenhof, qual idioma, com nova sardana, tendeix a l'unió de tots els pobles.

Ningú l'ignora la tasca meritíssima den Pujolá i Vallés; per això se l'aprecia per lo que val i dintre l'esperantisme gosa d'una autoritat i d'un respecte que'l coloquen en lloc preminent.

El «Curs pràctic», del que avui ens ocupem, es una verdadera gramática condensada per a l'Esperanto que es de verdadera utilitat per a quants se dediquin a estudiar l'idioma internacional. Conté fragments literaris per a traduir i un vocabulari català esperanto, amb una multitud d'exercicis per a lectura i traducció.

El volúm se fa recomanable i no desmereix en res dels que porta publicats la popular Biblioteca «L'Avenç».

Máquina d'escriure

VICTOR

La més ràpida

La més econòmica

La més perfeccionada

Per a informes i catàlegs dirigir-se al Representant a Tarragona, PERE OLIVELLA, Comte de Rius, 5, pral.

SALÓ DE VENTES

AL DIA

Novitats per a senyora i nenes en Merceria. —Confeccions — Peils.—Sombreros. — Bisuteria, etc., etc.

Gran assortit en PERFUMERIA
Immensa varietat en Brodats.

Se venen a pessés i a trosos.
Preu fixe —Ventes al contat.—Sempre nou.—
Continuament renovació.

Rambia de San Joan, 40, pral., 1.^a

TARRAGONA

IMP. DE J. PUJOLÁ, MÉNDEZ NUÑEZ, 5.

IBARRA Y C. S. en C. - SEVILLA

LINIA REGULAR DE GRANS VAPORS

Tots els dijous sortida fixa del port de **Tarragona** per a Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Cádiz (admetent càrrega per a Ayamonte i Illa Cristina), Huelva, Sevilla, Vigo, Villagarcía, Carril, Coruña, Ferrol, Avilés, Santander, Bilbao, Pasages i San Sebastián.—Servei ràpid eventual per a Galicia i Nord d'Espanya amb escales a Valencia, Alacant, Málaga, Sevilla, Vigo, Coruña, Santander i Bilbao, empleant solsament **catorze dies** en el viatge.—S'expedeix coneixement directe per a Luarda i Sant Esteva Pravia amb trasbort al vapor **Luarda núm. 3** y per a Dunkerque als vapors de la Companyia Francesa **Denain & d'Anzin**.
Viatges extraordinaris a Palma de Mallorca.—Unic servei fíxo i setmanal per a Cete i Marsella tots els divendres.

PRÓCSIMES SORTIDES

PER A LA COSTA D'ESpanyA

Octubre 30	"Cabo San Martín"
Novembre 6	"Cabo San Vicente"
" 13	"Cabo Toriñana"
" 20	"Cabo Peñas"
" 27	"Cabo Santa Pola"

PER A CETTE I MARSELLA

Octubre 31	"Cabo Toriñana"
Novembre 7	"Cabo Peñas"
" 14	"Cabo Santa Pola"
" 21	"Cabo San Antonio"
" 28	"Cabo Quejo"

Per a més informes, a son consignatari EN MARIAN PERES, carrer Real, 32.-Telefon 45

C.^a de Seguros Generales de Dusseldorf
Segurs de transports

La New-York, de New-York

Companyia de segurs sobre la vida

L'UNION, de París

Companyia de segurs contra incendis.

L'Assicuratrice Italiana, de Milan

Companyia de segurs contra accidents.

La Continentale, de Mannheim

Segurs de transports.

Passeig de Colon, 11 i 12, Barcelona

SUBDIRECTOR A TARRAGONA

Macià Mallol Bosch, carrer de Mar, 1

Societat de socors mutuels TARRAGONA I SA PROVINCIA

dels cassos de malaltia, vellesa, invalidesa, viudetat i mort
Inscripta en el Govern Civil i en la Comisaría general de Segurs, segons mana la Llei.

Director facultatiu: **Dr. Rabadá**

Per a més informes dirigir-se al domicili social:
Rambla St. Joan, 75, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7

CLÍNICA Y CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA

Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts, electroterapia i anàlisis micro-químic d'orina i productes patològics.—Sero Reacció de Wassermann.—Aplicació del 606

Baix la direcció del Dr. Rabadá

Ex intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Metge de les Cases de Socors de Barcelona

Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7.—Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit.—Per a'ls pobres, franca, dilluns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.

Rambla de Sant Joan, 75, principal.—TARRAGONA

FRANCISCO POTAU

Calçat fet

i a la mida

Rambla de Sant Joan, 52

MAGATZEM DE FERRETERIA

FUMISTERIA I QUINCALLA

Eines de totes classes.—Objectes per a regalos.—Articles per a magatzems de vins i olis

Macià Mallol Bosch, Carrer de Sant Agusti, 9

PAPERERIA I EFECTES D'ESCRITORI

— DE —

JOAN M. PIÑOL

Unió, 1 — TARRAGONA — Telefon 181

Gran assortit en llibres ratllats de totes menes i tamany.
Escribanies, Plumes Stilogràfiques, pesa-cartes, copiadors, etc.

Gran novetat en pitja-papers amb rellotje veritat.
Postals de totes menes i albums per a les meteixes.

PREUS SUMAMENT BARATOS

Fabricació especial

de sabó de moltes classes
d'oli d'oliva i de coco

J. Monserrat

Gobernador Gonzalez, 16 i 18

FITER Enciclopedia moderna catalana.—Edició Gallach

Léxic Catalá.—Divulgació de termes tècnics, científics, d'arts i oficis.—Antecedents del ordre històric i geogràfic.—Observacions tecnològiques conexas ab els coneixements artístics, científics i literaris.—Biografies.

Obra que ha merescut grans elogis de un aplec de catalans il·lustres.

Cinc volums; presentació esmerada; planxes en relleu i or; obra genuinament catalana.—Venda a plassos (38 ptes.) i al comptat (35 ptes.)—Present de un moble simbòlic.

Diccionaris de totes les llengües: Catalá, Castellá, Espanyol-Francés i Francés-Espanyol, Anglès-Espanyol i Espanyol-Anglès.—**Pal·las**, última paraula en aquesta mena de publicacions.—**Diccionar de Laousse**.

Venda y suscripció de tota mena de diaris y revistes espanyoles y extrangeres: **Centre de Suscripcions de Joan Munté, Kioscos Rambla St. Joan y Rambla St. Carles**.

MOSTELLE

— (RAIMOST) —

SUC DE RAIMS SENSE ALCOOL

The Grape Juice C.^o L.^d

Londres i Tarragona

El Vermouth més higiènic,

Un exelent refresc

El millor aliment en les malalties i convalescencia.

Se ven per tot arreu